Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JULIANE KOKOTT
esitatud 23. jaanuaril 2020[1]

Kohtuasi C-658/18

UX
versus
Governo della Repubblica italiana

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Giudice di pace di Bologna (Bologna rahukohtunik, Itaalia))

Eelotsusetaotlus – Vastuvõetavus – Kohtute väline ja sisemine sõltumatus – Sotsiaalpoliitika – Direktiiv 2003/88/EÜ – Tööaeg – Artikkel 7 – Tasustatud põhipuhkus – Rahukohtunik – Direktiiv 1999/70/EÜ – Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepe tähtajalise töö kohta – Klausel 4 – Diskrimineerimise keeld – Liikmesriigi vastutus liidu õiguse rikkumise eest

I. Sissejuhatus

1. Kas Itaalia rahukohtunikud on töötajad, kellel on sellest tulenevalt õigus tasustatud põhipuhkusele?

2. See on küsimus, mida tuleb käesolevas menetluses selgitada. Itaalia ja selle kõrgemate kohtute hinnangul peavad rahukohtunikud auametit, mille eest makstakse neile kuluhüvitist. Põhikohtuasjas kaebuse esitanud rahukohtunik, kes viis vaidlusalusele puhkuseperioodile eelnenud aastal lõpule ligi 1800 menetlust ja pidas kahel päeval nädalas kohtuistungeid, peab end seevastu töötajaks ja nõuab puhkusetasu. Puhkusetasu maksmisest keeldumise peale esitas ta hagi teisele rahukohtunikule, paludes nimetatud summa välja mõista maksekäsuga.

3. Menetluses esitatud eelotsusetaotlus tõstatab eelkõige küsimused tööaja direktiivi[2] ja tähtajalist tööd käsitleva raamkokkuleppe[3] kohta. Vaidluse all on aga ka eelotsusetaotluse vastuvõetavus, kuna Itaalia ja komisjon heidavad liikmesriigi kohtule ette huvide konflikti.

1 Algkeel: saksa.

2 Euroopa parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT 2003, L 299, lk 9; ELT eriväljaanne 05/04, lk 381).

3 Nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiiv 1999/70/EÜ, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepet tähtajalise töö kohta (EÜT 1999, L 175, lk 43; ELT eriväljaanne 05/03, lk 368).

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Tööaja direktiiv

4. Tööaja direktiivi artikkel 1 määrab kindlaks selle eseme ja kohaldamisala:

„1. Käesolev direktiiv sätestab tööaja korralduse minimaalsed ohutus- ja tervishoiunõuded.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

a) minimaalse igapäevase ja iganädalase puhkeaja ning põhipuhkuse, vaheaegade ja maksimaalse nädalase tööaja suhtes; […]

b) […]

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse nii avaliku kui erasektori kõigi tegevusalade suhtes direktiivi 89/391/EMÜ artikli 2 tähenduses, ilma et see piiraks käesoleva direktiivi artiklite 14, 17, 18 ja 19 kohaldamist.

[…]

4. […]".

5. Tööaja direktiivi artikkel 7 määrab kindlaks õiguse minimaalsele puhkusele:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada iga töötaja õigus vähemalt neljanädalasele tasulisele põhipuhkusele vastavalt niisuguse puhkuse õiguse ja andmise tingimustele, mis on ette nähtud siseriiklike õigusaktide ja/või tavadega.

2. […]".

2. Direktiiv 89/391/EMÜ

6. Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiivi 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta[4] artikkel 2 määratleb tegevusvaldkonnad, mida direktiiv hõlmab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse nii avaliku kui ka erasektori kõikide tegevusvaldkondade suhtes (tööstus, põllumajandus, kaubandus, haldus, teenindus, haridus, kultuur, vaba aeg jne).

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata juhul, kui teatava avaliku teenistuse, nagu näiteks relvajõudude või politsei, või teatava kodanikukaitseteenistuse tegevus oma eripära tõttu sellega vältimatult vastuollu satub.

Sellisel juhul tuleb töötajate ohutus ja tervis tagada nii hästi kui võimalik, pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärke."

4 EÜT 1989, L 183, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 349. Direktiivi hilisemad muudatused ei ole käesoleva menetluse seisukohast olulised.

3. Raamkokkulepe tähtajalise töö kohta

7. Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) sõlmitud raamkokkulepe tähtajalise töö kohta muudeti siduvaks direktiiviga 1999/70.

8. Raamkokkuleppe klausel 2 määrab kindlaks raamkokkuleppe reguleerimisala:

„1. „Kokkulepet kohaldatakse tähtajaliste töötajate suhtes, kellel on tööleping või töösuhe, nagu see on määratletud liikmesriigi seadustes, kollektiivlepingutes või praktikas.

2. […]".

9. Raamkokkulepe klauslis 3 on määratletud mitmesugused mõisted:

„Käesolevas kokkuleppes tähendab

1. „tähtajaline töötaja" isikut, kellel on vahetult tööandja ja töötaja vahel sõlmitud tööleping või töösuhe, milles töölepingu või töösuhte lõpp on määratud objektiivsete tingimustega, milleks võib olla konkreetse kuupäeva saabumine, konkreetse ülesande lõpetamine või konkreetse sündmuse toimumine[;]

2. Käesolevas kokkuleppes tähendab „võrreldav alatine töötaja" töötajat, kellel on samas asutuses määramata tähtajaga tööleping või töösuhe, mis on sõlmitud sama või samalaadse töö või tegevuse kohta, võttes arvesse erialast ettevalmistust ja oskusi.

[…]".

10. Raamkokkuleppe klausel 4 kehtestab tähtajaliste töötajate mittediskrimineerimise põhimõtte:

„1. Töötingimuste osas ei kohelda tähtajalisi töötajaid vähem soodsalt kui võrreldavaid alatisi töötajaid seetõttu, et neil on tähtajaline tööleping või töösuhe, välja arvatud juhtudel, kui erinevaks kohtlemiseks on objektiivsed põhjused.

2. Kui see on asjakohane, kohaldatakse *pro rata temporis* põhimõtet.

3. Käesoleva klausli kohaldamise korra määravad liikmesriigid, olles konsulteerinud tööturu osapooltega, ja/või tööturu osapooled, pidades silmas ühenduse ja siseriiklikku õigust, kollektiivlepinguid ja praktikat.

4. Eriliste töötingimustega seotud teenistusaega käsitlevad nõuded on tähtajaliste töötajate ja alatiste töötajate jaoks ühesugused, välja arvatud juhul, kui eri pikkusega teenistusaega käsitlevatel nõuetel on objektiivsed põhjused."

B. Itaalia õigus

11. Itaalia põhiseaduse artikkel 106 sisaldab põhimõttelise tähtsusega sätteid kohtunike ametisse nimetamise kohta:

„Kohtunikud nimetatakse ametisse konkursiga.

Kohtukorraldust reguleeriva seadusega võib lubada, et ametisse nimetatakse – ka valitud – aukohtunikke, kes täidavad kõiki ülesandeid, mis on üksikkohtunikel.

[…]".

12. 21. novembri 1991. aasta seaduse nr 374 „Rahukohtuniku ametikoha loomise kohta" artikkel 1 sisaldab põhimõttelise tähtsusega sätteid rahukohtuniku staatuse ja ülesannete kohta:

„1. Luuakse rahukohtuniku ametikoht; rahukohtunik mõistab kohut tsiviil- ja kriminaalasjades ning täidab tsiviilvaldkonnas lepitusülesandeid vastavalt käesolevale seadusele.

2. Rahukohtunik on aukohtunik, kes kuulub kohtu koosseisu. […]".

13. Eelotsusetaotluses esitatud andmete kohaselt kehtestab seadus nr 374 teenistusse astumiseks valikumenetluse, mida reguleerivad artiklid 4, 4a ja 5 ning mis toimub kolmes etapis: (a) esialgse järjestuse kindlaksmääramine klassifikatsiooni alusel prooviajal töötamiseks loa andmiseks; (b) prooviajal töötamine kuue kuu pikkuse perioodi jooksul; (c) lõpliku järjestuse kindlaksmääramine ja rahukohtunike ametisse nimetamine pärast nende sobivuse hindamist kohtute nõukogu liikmete ja Consiglio Superiore della Magistratura (Itaalia kõrgeim kohtute nõukogu) poolt.[5] Itaalia märgib, et tegelikkuses nimetab rahukohtunikud ametisse justiitsminister.

14. Lisaks märgib Itaalia, et rahukohtunikud nimetatakse ametisse neljaks aastaks ja neid võib uuesti ametisse nimetada veel üks kord kuni neljaks aastaks. See teave põhineb ilmselt 13. juuli 2017. aasta seadusandliku dekreedi nr 116 artikli 18 lõigetel 1 ja 2. Varasemate õigusnormide kohaselt oli ilmselt lubatud pikem ametiaeg.

15. Hagejaks oleva rahukohtuniku pädevus kriminaalasjades on kindlaks määratud 28. augusti 2000. aasta seadusandliku dekreediga nr 274/2000, mille nimetus on „Rahukohtuniku pädevus kriminaalasjades" (Disposizioni sulla competenza penale del giudice di pace), ja karistusseadustikuga. Seadusandliku dekreedi nr 274/2000 artikkel 4 sätestab muu hulgas rahukohtuniku materiaalõigusliku pädevuse teatud kriminaalasjades vastavalt karistusseadustikule ning teatud eriseadustes loetletud kriminaalasjades või kuritegude ja õigusrikkumiste katsete puhul. Lisaks on rahukohtunik pädev menetlema ka teatud õigusrikkumisi, mis on seotud sisserändega, ja kontrollima teatud meetmeid, mis on seotud sisserändeõigusega.

16. Eelotsusetaotluses esitatud andmete kohaselt koosneb rahukohtunike tasu mitmest komponendist. Igas kuus, mil nad rahukohtunikuna tegutsevad, makstakse neile 258,63 euro suurune põhisumma. Peale selle saavad nad hüvitist istungipäevade eest ja pooleliolevate kohtuasjade lahendamise eest. Kohtu puhkuse ajal augustis rahukohtunikele siiski tasu ei maksta.

17. Kõnealune tasustamise kord erineb kutseliste kohtunike tasustamise korrast. Viimased saavad igakuist töötasu ja neil on 30-päevane põhipuhkus.

18. Rahukohtunikud võivad küll tegeleda muu kutsetegevusega, kuid teatud tegevusaladel tegelemine on neile keelatud. Eelkõige ei või nad tegutseda advokaadina kohtupiirkonnas, kus nad oma ametit peavad.

19. Itaalia rahukohtunike hüvitis maksustatakse eelotsusetaotluses esitatud andmete kohaselt samade maksudega kui muude töötajate töötasu. Sotsiaalkindlustusmakseid ei tule tasuda, kuid rahukohtunikel ei ole ka vastavat sotsiaalkindlustuskaitset.[6]

5 Eelotsusetaotluse punkt 85.

6 Selle kohta eelotsusetaotluse punkt 102.

20. Rahukohtunikele kohaldatakse lõpuks samasuguseid distsiplinaarmenetluse nõudeid kui kutselistele kohtunikele. Nimetatud nõuded kehtestab kõrgeim kohtute nõukogu (Consiglio Superiore della Magistratura) koos justiitsministriga.

III. Asjaolud ja eelotsusetaotlus

21. Põhikohtuasja hageja (edaspidi „hageja") tegutseb alates 26. märtsist 2002 rahukohtunikuna.

22. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel tegi hageja 1. juulist 2017 kuni 30. juunini 2018 kestnud ajavahemikul kriminaalkohtunikuna 478 kohtuotsust ning 1326 menetluse lõpetamise määrust. Lisaks pidas ta iga nädal kaks istungit, välja arvatud puhkuse ajal 2018. aasta augustis.

23. Hageja esitas 8. oktoobril 2018 Giudice di pace di Bolognale (Bologna rahukohtunik, Itaalia) hagi, milles ta palub maksekäsuga kohustada Itaalia valitsust maksma talle liikmesriigi vastutusest tuleneva nõude alusel hüvitist 2018. aasta augustikuu eest. Ta nõuab 4500 euro suurust tasu, mis vastab töötasule, mis tuleb tasuda vähemalt 14-aastase tööstaažiga kutselisele kohtunikule, teise võimalusena igal juhul aga 3039,76 euro suurust tasu, mis vastab tema netotasule 2018. aasta juulikuu eest.

24. Hageja palus mõista see summa välja selleks, et hüvitada kahju, mis tekkis seetõttu, et Itaalia riik on ilmselgelt rikkunud tähtajalise töö raamkokkuleppe klauslit 2 ning klausli 4 lõikeid 1, 2 ja 4 koostoimes direktiivi 2003/88/EÜ artikli 1 lõikega 3 ja artikliga 7 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 31 lõikega 2.

25. Bologna rahukohtunik esitas selles menetluses kõigepealt viis küsimust Euroopa Kohtule,[7] kuid loobus hiljem siiski kahest küsimusest. Seega tuleb vastata järgmisele kolmele küsimusele:

„1. Kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu taoline rahukohtunik on niisugune Euroopa kohus, kes on vastavalt ELTL artiklile 267 pädev esitama eelotsusetaotlust, isegi kui riiklik õigussüsteem ei taga talle tema töökoha ajutisuse tõttu kutseliste kohtunikega samaväärseid töötingimusi hoolimata sellest, et ta täidab riiklikus kohtusüsteemis samasuguseid kohtu ülesandeid, ja jätab ta seega ilma Euroopa kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse tagatistest, mida Euroopa Kohus on käsitlenud 19. septembri 2006. aasta kohtuotsuses Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punktid 47–53), 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsuses Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 32 ja punktid 41–45) ja 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punktid 50–54)?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas rahukohtunikust hageja teenistus kuulub mõiste „tähtajaline töö" alla, mida on kasutatud direktiivi 2003/88 artikli 1 lõikes 3 ja artiklis 7, koostoimes direktiiviga 1999/70 üle võetud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausliga 2 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 31 lõikega 2, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus 1. märtsi 2012. aasta kohtuotsuses O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110) ja 29. novembri 2017. aasta kohtuotsus King (C-214/16, EU:C:2017:914), ning kui see on nii, siis kas võib direktiiviga 1999/70 üle võetud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausli 4 kohaldamisel pidada tavalist või kutselist kohtunikku tähtajatuks töötajaks, kes on võrreldav tähtajalisest töötajast „rahukohtunikuga"?

3. Kui vastus esimesele ja teisele küsimusele on jaatav, siis, kas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47, koostoimes ELTL artikliga 267, arvestades Euroopa Kohtu kohtupraktikat Itaalia Vabariigi vastutuse kohta Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise eest kõrgeima astme kohtu poolt 30. septembri 2003. aasta kohtuotsuses Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), 13. juuni 2006. aasta kohtuotsuses Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391) ja 24. novembri 2011. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Itaalia (C-379/10, ei avaldata, EU:C:2011:775), on vastuolus 13. aprilli

7 ELT 2019, C 25, lk 19.

1988. aasta seaduse nr 117 artikli 2 lõiked 3 ja 3 bis, milles käsitletakse kohtunike tsiviilvastutust tahtluse või raske hooletuse eest „seaduse või Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise korral" ja seavad selle riigi kohtuniku nimelt sellise valiku ette – mis sõltumata valiku tulemusest toob kaasa riigi tsiviil- ja distsiplinaarvastutuse tuvastamise kohtuasjades, kus just seesama avaliku halduse sektor on menetluspool, eelkõige neil juhtudel, mil kohtuasja lahendav kohus on tähtajalise lepinguga rahukohtunik, kellel puudub tõhus õiguslik, majanduslik ja sotsiaalkindlustusõiguslik kaitse –, nagu käesolevas kohtuasjas käsitletaval juhul: kas rikkuda oma riigi õigusnorme, jättes need kohaldamata ja kohaldades Euroopa Liidu õigust nii, nagu seda tõlgendab Euroopa Kohus, või hoopis rikkuda Euroopa Liidu õigust ja kohaldada oma riigi õigusnorme, mis takistavad tõhusa kaitse tunnustamist ning on vastuolus direktiivi 2003/88 artikli 1 lõikega 3 ja artikliga 7, direktiiviga 1999/70 üle võetud tähtajalise töö raamkokkuleppe klauslitega 2 ja 4 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 31 lõikega 2?"

26. Hageja, Itaalia Vabariik ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad ja osalesid 28. novembri 2019. aasta kohtuistungil.

IV. Õiguslik hinnang

27. Kõigepealt uurin ma eelotsusetaotluse vastuvõetavust ja käsitlen seejuures juba esimest küsimust. Pärast seda vastan ma teisele ja kolmandale küsimusele.

A. Vastuvõetavus

28. Nii Itaalia kui ka komisjon kahtlevad eelotsusetaotluse vastuvõetavuses, kusjuures need kahtlused kattuvad rahukohtuniku esimese küsimusega.

1. Eelotsusetaotluse vajalikkus

29. Komisjon väidab kõigepealt, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu enda sõnul ei ole eelotsusetaotlus vajalik. Seejuures jätab komisjon siiski tähelepanuta, et eelotsusetaotluse asjaomases punktis [8] on kajastatud üksnes hageja väited.

30. Komisjon on lisaks seisukohal, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei märgi piisavalt selgelt, miks on Euroopa Kohtu otsus vajalik. Seega leiab komisjon, et rikutud on Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punkti c. Viidatud sätte kohaselt märgitakse eelotsusetaotluses selgitus, millistel põhjustel tõstatas liikmesriigi kohus liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost näeb ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel. Neile tingimustele eelotsusetaotlus ei vasta.

31. Selle kohta tuleb siiski esitada vastuväide, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele. [9]

8 Eelotsusetaotluse punkt 22.

9 22. juuni 2010. aasta kohtuotsus Melki ja Abdeli (C-188/10 ja C-189/10, EU:C:2010:363, punkt 27); 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Fish Legal ja Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853, punkt 30); 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt (C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27) ning 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt. (Poola kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 98).

32. Nende kriteeriumide kohaselt on teine küsimus asjakohane, sest see puudutab liikmesriigi kohtus toimuva kohtuvaidluse tuuma. Selleks et otsustada, kas hageja saab tasustatud puhkuse andmisest keeldumise tõttu nõuda kahju hüvitamist, tuleb nimelt selgitada, kas Itaalia rahukohtunikud on töötajad tööaja direktiivi tähenduses.

33. Tööaja direktiivi artikkel 7 sätestab siiski üksnes vähemalt neljanädalase põhipuhkuse, kuid 2018. aasta augustis oli tööpäevi rohkem. Pealegi ei tulene tööaja direktiivist, et Itaalia rahukohtunikke tuleb puhkuse ajal tasustada samamoodi nagu kutselisi kohtunikke. Seetõttu on vaja välja selgitada ka see, kas tähtajalist tööd käsitlevas raamkokkuleppes kehtestatud diskrimineerimiskeelust tulenevalt tuleb Itaalia rahukohtunikele anda sama arv puhkusepäevi nagu Itaalia kutselistele kohtunikele ning maksta neile puhkuse eest samasugust tasu.

34. See, et Consiglio Superiore della Magistratura (kõrgeim kohtute nõukogu) ja eelotsusetaotluse esitanud kohus peavad rahukohtunikke kaheldamatult töötajateks, ei too erinevalt komisjoni seisukohast kaasa teise küsimuse asjakohatust. Seda seetõttu, et eelotsusetaotluse kohaselt keelduvad Corte di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) ja Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), mis on kõrgeima astme kohtutena pädevad seda küsimust lahendama, andma rahukohtunikele töötaja staatust või käsitama neid kutseliste kohtunikena.[10] Pealegi on tegemist liidu õiguse mõistega, mida tuleb tõlgendada autonoomselt.[11] Järelikult on vaja seda küsimust veel selgitada.

35. Pealegi on esimene küsimus, mis puudutab liikmesriigi kohtu õigust esitada eelotsusetaotlusi ja mis väljendab kahtlusi tema sõltumatuses, tähtis eelotsusetaotluse vastuvõetavuse täpsemaks kontrollimiseks, sest see on tihedalt seotud Itaalia ja komisjoni vastuväidetega, mille kohaselt ei ole eelotsusetaotlus vastuvõetav. Peale selle nõuab liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu suhete aluseks olev koostöö põhimõte, et kui küsimused, mis puudutavad liikmesriigi kohtute õigust esitada eelotsusetaotlusi, on seotud pooleliolevate kohtuasjadega, siis tuleb neile kahtluse korral vastata.[12]

36. Kolmanda küsimuse asjakohasust kohtuasja lahendamisel on kõige raskem hinnata. Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Itaalia õigusnorm kohtuniku isikliku vastutuse kohta tahtluse või raske hooletuse eest „seaduse või Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise korral" on kooskõlas liidu õiguse nõuetega.

37. See küsimus ei ole põhikohtuasja lahendamisel otseselt asjakohane, kuna kohtuasi ei puuduta kohtunike isiklikku vastutust. See on siiski kaudselt tähtis, sest eelotsusetaotluse esitanud kohus mõistab seda nii, et ta peab isiklikult vastutama liikmesriigi ees, kui ta kohaldab riigisiseseid õigusnorme, mis ei ole liidu õigusega kooskõlas, aga ka siis, kui ta kohaldab liidu õigust ja jätab seetõttu riigisisesed õigusnormid kohaldamata. Selline dilemma võib takistada eelotsusetaotluse esitanud kohtul andmast hagejale tõhusat õiguskaitset. Seetõttu on ka see küsimus kohtuasja lahendamisel asjakohane.

10 Eelotsusetaotluse punktis 14 on nimetatud eelkõige Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 18. juuli 2017. aasta otsust (nr 3556) ning Corte di cassazione (kassatsioonikohus) 31. mai 2017. aasta otsust (nr 13721, ECLI:IT:CASS:2017:13721CIV); 16. novembri 2017. aasta otsust (nr 27198, ECLI:IT:CASS:2017:27198CIV) ja 4. jaanuari 2018. aasta otsust (nr 99, ECLI:IT:CASS:2018:99CIV).

11 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, punkt 28) ja 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt (C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41).

12 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, punktid 68–70).

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõltumatus kui eelotsusetaotluse esitamise õiguse tingimus

38. Põhimõtteliselt on Euroopa Kohus Itaalia rahukohtunike õigust esitada talle eelotsusetaotlus ja seega nende staatust kohtuna ELTL artikli 267 tähenduses juba tunnustanud.[13] Nii komisjon ja Itaalia kui ka eelotsusetaotluse esitanud rahukohtunik ise kahtlevad aga rahukohtuniku sõltumatuses, kes esitab Euroopa Kohtule käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse.

39. Olgugi et need kahtlused ei ole minu arvates veenvad, tuleb neid siiski kontrollida.

40. Kõigepealt tuleb märkida, et sõltumatus on üks nõuetest, millele Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab „kohus" ELTL artikli 267 tähenduses vastama.[14]

41. Liikmesriikide kohtute sõltumatus on eriti oluline õigusalase koostöö süsteemi nõuetekohaseks toimimiseks. Sel põhjusel on Euroopa Kohus seisukohal, et organitel, kellel tuleb kohaldada liidu õigust, on õigus esitada eelotsusetaotlusi, kui nad vastavad muu hulgas sõltumatuse kriteeriumile.[15]

42. Eelotsusetaotluse esitanud organi sõltumatuse nõudel on kohtupraktika kohaselt kaks aspekti, objektiivne „väline" sõltumatus ja subjektiivne „sisemine" sõltumatus.

a) Objektiivne sõltumatus

43. Objektiivne sõltumatus eeldab, et kohus täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, ilma mis tahes hierarhilise või alluvussuhteta ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid.[16] Sellega on see kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võiks ohtu seada selle liikmete poolt neile lahendada antud vaidlustes otsuse tegemise sõltumatuse.[17]

44. Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab esimese küsimusega enda objektiivset sõltumatust puudutavaid kahtlusi, mis on seotud Itaalia rahukohtunike töötingimustega. Täpsemalt on seejuures eelkõige tegemist rahukohtunike tasustamisega, kaasa arvatud õigusega tasustatud põhipuhkusele, aga ka sellega, et nad on ametisse nimetatud nelja aasta pikkuseks perioodiks, mida on võimalik veel nelja aasta võrra pikendada.

45. Kohtunike tasustamine ja nende tegevuse tähtajalisus mängivad tõepoolest rolli kohtute sõltumatuse seisukohast, arvestades Euroopa Kohtu hiljutist praktikat, mis käsitleb kohtunike tasustamist Portugalis[18] ja Poola kohtute sõltumatust.[19] Seejuures tuleneb kohtupraktikast ka see, et sel viisil mõistetud sõltumatus on eelduseks organi õigusele esitada ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusetaotlusi.[20]

13 Vt selle kohta nt 2. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Jakubowska (C-225/09, EU:C:2010:729); 19. jaanuari 2012. aasta kohtumäärus Patriciello (C-496/10, ei avaldata, EU:C:2012:24) ja 21. märtsi 2013. aasta kohtumäärus Mbaye (C-522/11, ei avaldata, EU:C:2013:190).

14 14. juuni 2011. aasta kohtuotsus Miles jt (C-196/09, EU:C:2011:388, punkt 37); 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Torresi (C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 17) ja 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 27). Lisaks on nimetatud järgmisi kriteeriume: organi õiguslik alus, alalisus, talle allumise kohustuslikkus, menetluse võistlevus ning õigusnormide kohaldamine organi poolt.

15 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 43).

16 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Torresi (C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 22); 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 19) ning 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 37).

17 9. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punkt 30); 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 19) ja 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 37).

18 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punktid 43 ja 45).

19 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Poola (Poola kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531, punktid 45, 71, 72 ning 108 jj).

20 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 43).

46. Eelotsusetaotluse vastuvõetavust ei sea siiski küsimärgi alla ainuüksi kahtlused selle suhtes, kas osalevate kohtunike tasustamine, nende ametiaja kestus või selle võimaliku pikendamise tingimused on asjakohased. Samamoodi nagu eelotsusetaotluse asjakohasuse küsimuse puhul peaks Euroopa Kohus lähtuma pigem oletusest, et liikmesriigi kohtud on objektiivselt piisavalt sõltumatud. See eeldus on nõutav juba seetõttu, et liikmesriikidel peab olema üksteise kohtusüsteemi suhtes vastastikune usaldus,[21] millele peab toetuma ka Euroopa Kohus.

47. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu objektiivse sõltumatuse eelduse saab ümber lükata, kuid käesoleval juhul ei ole alust arvata, et kohtu objektiivset sõltumatust on kahjustatud. Seda, et ka kolmas küsimus ei too kaasa sellist järeldust, näidatakse sellele küsimusele vastamise raames.[22]

48. Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et Giudice di pace di Bologna (Bologna rahukohtunik) on kohus ELTL artikli 267 tähenduses.

b) Subjektiivne sõltumatus

49. Subjektiivne sõltumatus on seotud erapooletuse mõistega ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosaliste ja nende vastavate huvide vahel menetluse eset arvestades. See aspekt eeldab objektiivsust ja huvi puudumist seoses vaidluse tulemusega, välja arvatud õigusnormide range kohaldamine.[23]

50. Itaalia ja komisjon seavad käesolevas menetluses küsimärgi alla Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud rahukohtuniku sisemise sõltumatuse. Seda seetõttu, et arvestades seda, et tegemist on rahukohtuniku staatuse ja õigustega, on tal paratamatult isiklik huvi põhikohtuasjas tehtava lahendi vastu.

51. Euroopa Kohus on siiski vastanud juba paljudele eelotsusetaotlustele kohtunike staatuse kohta, ilma et ta oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtute sõltumatust kahtluse alla seadnud.[24]

52. Käesolevat menetlust iseloomustavad siiski asjaolud, mis esmapilgul võiksid anda alust kahelda eelotsusetaotluse esitanud rahukohtuniku sõltumatuses. Itaalia ja komisjoni väited tähendavad nimelt seda, et hageja ja eelotsusetaotluse eest vastutava rahukohtuniku pädevus põhikohtuasjas põhineb õiguste kuritarvitamisel.

53. Itaalia ja komisjon rõhutavad kõigepealt, et esitatud nõuete aluseks on tööõigusnormidel põhinev vaidlus selle üle, kas rahukohtunike puhul on tegemist töötajatega. Varasemates eelotsusetaotlustes Itaalia rahukohtunike töötingimuste kohta on eelotsusetaotlusi esitanud rahukohtunikud sõnaselgelt möönnud, et nad ei ole kõnealuse vaidluse lahendamiseks pädevad. Seetõttu on Euroopa Kohus need taotlused vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätnud.[25]

21 Vt 11. veebruari 2003. aasta kohtuotsus Gözütok ja Brügge (C-187/01 ja C-385/01, EU:C:2003:87, punkt 33); 10. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, punkt 30) ja 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus AH jt (süütuse presumptsioon) (C-377/18, EU:C:2019:670, punkt 39) ning 7. veebruari 2006. aasta arvamus 1/03 (uus Lugano konventsioon) (EU:C:2006:81, punkt 163) ja 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (Euroopa Liidu ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga) (EU:C:2014:2454, punkt 168).

22 Allpool punkt 113 jj.

23 9. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, punkt 31) ja 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 38).

24 13. juuni 2017. aasta kohtuotsus Florescu jt (C-258/14, EU:C:2017:448, eelkõige punkt 61 jj); 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117); 7. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Escribano Vindel (C-49/18, EU:C:2019:106) ja 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (Poola kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982).

25 6. septembri 2018. aasta kohtumäärus Di Girolamo (C-472/17, ei avaldata, EU:C:2018:684, punkt 30); 17. jaanuari 2019. aasta kohtumäärus Rossi jt (C-626/17, ei avaldata, EU:C:2019:28, punkt 26) ning kohtumäärus Cipollone (C-600/17, ei avaldata, EU:C:2019:29, punkt 26).

54. Käesolevas menetluses ei ole siiski tegemist tööõigusnormidel põhinevate nõuetega, vaid liikmesriigi vastutusest tuleneva nõudega. Itaalia ja komisjon ei sea kahtluse alla rahukohtunike pädevust otsustada selliste nõuete üle. See asjaolu eristab käesolevat eelotsusetaotlust punktis 25 loetletud vastuvõetamatutest taotlustest.

55. Lisaks märgib Itaalia, et rahukohtuniku pädevus põhineb Itaalia õiguse kohaselt lubamatul olukorral, kus on tegemist hageja poolt Itaalia riigi vastu esitatud nõuete jagamisega. Kui hageja esitaks kõik nõuded, ületaks see menetlusega hõlmatavate nõuete ülempiiri, mis on rahukohtunikele ette nähtud. Seetõttu peaks ta esitama hagi tsiviilkohtutele. Seal tegutsevatel pädevatel kutselistel kohtunikel ei ole isiklikku huvi rahukohtunike staatuse vastu.

56. Euroopa Kohtu ülesanne ei ole aga kontrollida, kas eelotsusetaotluse esitamise otsus on kooskõlas kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormidega,[26] mida ta on just nimelt seoses nõuete jagamise väidetega muudel juhtudel juba sõnaselgelt tuvastanud.[27] Pigem on Euroopa Kohus ka liikmesriigi menetlusõiguse kohaldamist puudutavate kahtluste korral seotud liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusega, kui seda ei ole riigisiseses õiguses sätestatud võimaliku edasikaebemenetluse käigus tühistatud.[28]

57. Lisaks tuleb eelotsusetaotluse puhul arvestada, et selle koostamisel osalevad liikmesriigi kohtunikud annavad üksnes aluse algatada menetlus Euroopa Kohtus. Vastuse annab Euroopa Kohtus seevastu omal vastutusel, mistõttu ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohtuniku võimalik erapoolikus eelotsusemenetluse tulemust mõjutada.

58. Võimalike kahtluste puhul eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevuses ja tema subjektiivses sõltumatuses tuleks seetõttu esmajärjekorras kasutada riigisiseses õiguses ette nähtud õiguskaitsevahendeid.

59. Järelikult ei takista Itaalia ja komisjoni kahtlused selle suhtes, kas eelotsusetaotluse esitanud kohus on põhikohtuasjas pädev, esitamast sellel kohtul eelotsusetaotlust Euroopa Kohtule.

3. Maksekäsumenetluse kohaldamine

60. Itaalia ja komisjoni muud vastuväited eelotsusetaotluse vastuvõetavuse suhtes on seotud sellega, et põhikohtuasja menetletakse maksekäsumenetluses ja vastaspooleks oleval Itaalia riigil ei olnud selles menetluses veel võimalust väljendada oma seisukohta.

61. Selle põhjal teeb komisjon järelduse, et tegemist ei ole võistleva menetlusega, mis aga iseloomustab eelotsusetaotluse esitamise õigusega kohut ELTL artikli 267 tähenduses.

26 14. jaanuari 1982. aasta kohtuotsus Reina (65/81, EU:C:1982:6, punkt 7); 11. aprilli 2000. aasta kohtuotsus Deliège (C-51/96 ja C-191/97, EU:C:2000:199, punkt 29); 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt (C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 26) ja 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt (C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 30).

27 6. septembri 2018. aasta kohtumäärus Di Girolamo (C-472/17, ei avaldata, EU:C:2018:684, punktid 24 ja 30) ning 17. jaanuari 2019. aasta kohtumäärus Rossi jt (C-626/17, ei avaldata, EU:C:2019:28, punkt 22 ja 26)

28 14. jaanuari 1982. aasta kohtuotsus Reina (65/81, EU:C:1982:6, punkt 7); 20. oktoobri 1993. aasta kohtuotsus Balocchi (C-10/92, EU:C:1993:846, punkt 16); 11. juuli 1996. aasta kohtuotsus SFEI jt (C-39/94, EU:C:1996:285, punkt 24) ning 7. juuli 2016. aasta kohtuotsus Genentech (C-567/14, EU:C:2016:526, punkt 23).

62. Üldjuhul on vastaspoole ärakuulamine tõepoolest otstarbekas ja kohtuliku ärakuulamise põhimõtte kohaselt ka nõutav. Euroopa Kohus on siiski juba sedastanud, et eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus esitada hagita menetlustes,[29] eelkõige Itaalia maksekäsumenetluses,[30] ilma et vastaspoolt tuleks enne ära kuulata.[31] Otsustava tähtsusega on pigem see, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on teha otsus menetluses, mille lõpptulemuseks peab olema kohtuotsus.[32] See on käesoleval juhul siiski nii.

B. Rahukohtuniku puhkusenõue (teine küsimus)

63. Selleks et otsustada, kas ja millise summa ulatuses võib hageja nõuda tasustatud puhkuse andmisest keeldumise tõttu kahjuhüvitist, tuleb selgitada, kas Itaalia rahukohtunikud on töötajad tööaja direktiivi tähenduses. Arvestades seda, et augustikuu kestab kauem kui vähemalt neljanädalane põhipuhkus vastavalt tööaja direktiivi artiklile 7, tuleb lisaks kontrollida, kas tähtajalist tööd käsitlevas raamkokkuleppes kehtestatud diskrimineerimiskeeld nõuab, et Itaalia rahukohtunikele tuleb anda sama arv puhkusepäevi ja maksta neile samasugust puhkusetasu nagu Itaalia kutselistele kohtunikele.

1. Tööaja direktiiv

64. Vastavalt tööaja direktiivi artikli 7 lõikele 1 võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et tagada iga töötaja õigus vähemalt neljanädalasele tasulisele põhipuhkusele.

65. Järelikult tuleb selgitada, kas tööaja direktiivi tuleb kohaldada Itaalia rahukohtunikele (selle kohta allpool jaotis a) ja kas Itaalia rahukohtunikud on töötajad nimetatud sätte tähenduses (selle kohta allpool jaotis b).

a) Tööaja direktiivi kohaldamisala

66. Tööaja direktiivi artikli 1 lõige 3 määratleb direktiivi kohaldamisala viitega direktiivi 89/391 artiklile 2.

67. Vastavalt direktiivi 89/391 artikli 2 lõikele 1 kohaldatakse seda direktiivi „nii avaliku kui erasektori kõigi tegevusalade“ suhtes.

68. Itaalia rahukohtuniku tegevust kohtunikuna ei ole esitatud näidetes küll sõnaselgelt nimetatud, kuid ka see on avaliku sektori tegevusala. Seepärast kuulub see põhimõtteliselt mõlema direktiivi kohaldamisalasse.

69. Nagu nähtub direktiivi 89/391 artikli 2 lõike 2 esimesest lõigust, ei kohaldata seda direktiivi siiski juhul, kui teatava avaliku teenistuse, näiteks relvajõudude või politsei, või teatava kodanikukaitseteenistuse tegevus satub oma eripära tõttu sellega vältimatult vastuollu.

29 27. aprilli 2006. aasta kohtuotsus Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, punkt 13) ja 25. juuni 2009. aasta kohtuotsus Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, punkt 33).

30 14. detsembri 1971. aasta kohtuotsus Politi (43/71, EU:C:1971:122, punktid 4 ja 5) ning 18. juuni 1998. aasta kohtuotsus Corsica Ferries France (C-266/96, EU:C:1998:306, punkt 23).

31 28. juuni 1978. aasta kohtuotsus Simmenthal (70/77, EU:C:1978:139, punktid 10 ja 11); 20. oktoobri 1993. aasta kohtuotsus Balocchi (C-10/92, EU:C:1993:846, punkt 14) ning 3. märtsi 1994. aasta kohtuotsus Eurico Italia jt. (C-332/92, C-333/92 ja C-335/92, EU:C:1994:79, punkt 11).

32 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, punkt 56).

70. Kriteerium, mida on kasutatud direktiivi 89/391 artikli 2 lõike 2 esimeses lõigus, et välistada selle direktiivi ja kaudselt ka tööaja direktiivi kohaldamisalast teatud tegevusalad, ei põhine mitte töötajate kuulumisel mõnda selles sättes loetletud avaliku teenistuse sektorisse tervikuna võetult, vaid üksnes selliste eriülesannete spetsiifilisel laadil, mida töötajad selles sättes nimetatud sektorites täidavad ning mille spetsiifiline laad õigustab töötajate ohutuse ja tervise kaitse alastest sätetest erandi tegemist põhjusel, et üldsuse tõhusa kaitse tagamine on absoluutselt vajalik. [33]

71. Siiski ei ole teada ühtegi põhjust, miks tuleks jätta Itaalia rahukohtunikud tervikuna välja mõlema direktiivi kohaldamisalast. Eelkõige puhkuse andmise korda võiks ilmselt suuremate probleemideta kohaldada ka Itaalia rahukohtunikele, sest Itaalia kutselistel kohtunikel on tasustatud põhipuhkus.

72. Järelikult on tööaja direktiiv Itaalia rahukohtunikele kohaldatav.

b) Töötaja mõiste tööaja direktiivis

73. Seega tuleb selgitada, kas Itaalia rahukohtunikud on töötajad tööaja direktiivi artikli 7 tähenduses.

74. Tööaja direktiivi kohaldamisel ei või mõistet „töötaja" eri liikmesriikide õiguse kohaselt erinevalt tõlgendada, vaid sellel on liidu õiguses iseseisev tähendus. [34] Seetõttu ei ole vastupidi Itaalia valitsuse seisukohale oluline, et rahukohtunike tegevust käsitatakse riigisisese õiguse kohaselt auametina.

75. Pigem määratleb liidu õigus töötaja mõistet töösuhet iseloomustavate objektiivsete kriteeriumide põhjal, võttes arvesse asjaomaste isikute õigusi ja kohustusi. Töösuhtele on iseloomulik olukord, kus töötaja osutab teatava aja jooksul teisele isikule tema juhtimise all teenuseid, mille eest ta saab tasu. [35] Siiski on välja arvatud sedavõrd väikesemahuline töö, mida saab pidada üksnes kõrval- või lisategevuseks. [36]

76. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel osutas hageja Itaalia kohtusüsteemile suures mahus teenuseid. Nimelt tegi ta 1. juulist 2017 kuni 30. juunini 2018 kestnud ajavahemikul kriminaalkohtunikuna 478 kohtuotsust ning 1326 menetluse lõpetamise määrust. Lisaks pidas ta iga nädal kaks istungit, välja arvatud puhkuse ajal 2018. aasta augustis. Selle eest maksti talle ka tasu, mille netosumma oli 2018. aasta juulis ligi 3000 eurot.

77. Seda, et kõnealune tasu koosnes mitmest osast, ei ole erinevalt Itaalia seisukohast vastuolus oletusega, et tegemist on töösuhtega, sest Euroopa Kohus on juba otsustanud, kuidas tuleb sellistel juhtudel puhkusetasu arvutada. [37]

78. On võimalik, et tasu maksmise eeldust tuleks teisiti hinnata juhul, kui tasu tuleks maksta kulude hüvitamiseks või saamata jäänud tulu hüvitamiseks.

33 14. juuli 2005. aasta kohtumäärus Personalrat der Feuerwehr Hamburg (C-52/04, EU:C:2005:467, punkt 51); 12. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (C-132/04, ei avaldata, EU:C:2006:18, punkt 24) ja 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt (C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 55).

34 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, punkt 28) ja 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt (C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41).

35 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, punkt 28) ja 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt (C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41).

36 3. mai 2012. aasta kohtuotsus Neidel (C-337/10, EU:C:2012:263, punkt 23) ja 26. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Fenoll (C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 27).

37 15. septembri 2011. aasta kohtuotsus Williams jt (C-155/10, EU:C:2011:588, punktid 22–29) ja 22. mai 2014. aasta kohtuotsus Lock (C-539/12, EU:C:2014:351, punktid 27–34).

79. See on käesoleval juhul juba hageja tegevuse ulatuse ja kestuse tõttu siiski välistatud. Iga nädal kahe istungi pidamise ja aastas umbes 1800 kohtuasja menetlemise puhul ei jää võimalust muuks tegevuseks, millest saamata jäänud tulu võiks hüvitada. Seetõttu ei saa tasu piirduda kulude hüvitamisega, vaid peab tagama vähemalt elatusvahendid ja rahukohtuniku objektiivse sõltumatuse.

80. Tasu vajalikkus tuleneb ka ulatuslikest sätetest, mis käsitlevad rahukohtuniku ameti kokkusobimatust teatud muu kutsetegevusega.[38] Nimetatud sätted välistavad tegelikult muul viisil elatise teenimise võimaluse. Eelkõige ei või rahukohtunikud tegutseda advokaadina, mida võiks nende õigusalast kvalifikatsiooni arvestades tõenäoliseks pidada, seda igal juhul mitte kohtupiirkonnas, kus nad oma ametit peavad.[39]

81. Itaalia rahukohtunike tasu maksustatakse eelotsusetaotluses esitatud andmete kohaselt pealegi samade maksudega nagu muude töötajate töötasu. Asjaolu, et sotsiaalkindlustusmakseid ei tule tasuda, näib seevastu teisejärgulise tähtsusega, arvestades eelkõige seda, et rahukohtunikel ei ole nähtavasti ka vastavat sotsiaalkindlustuskaitset.[40]

82. Töösuhe eeldab siiski alluvussuhte olemasolu töötaja ja tööandja vahel. Alluvussuhte olemasolu tuleb igal üksikul juhul hinnata lähtuvalt kõikidest pooltevahelisi suhteid iseloomustavatest asjaoludest ja tingimustest.[41]

83. Kohtunikud ei saa oma tegevuse iseloomu tõttu tõepoolest järgida õigusemõistmisel juhiseid – see ei oleks vajaliku objektiivse sõltumatusega kooskõlas.[42] See ei välista siiski nende käsitamist töötajatena.[43] Neile ei ole õigus mitte ainult üldiselt siduv, vaid nende tegevuse tõttu kehtivad neile erikohustused ja nad peavad järgima koguni juhiseid – näiteks selle kohta, mis puudutab istungite korraldamist teatud kohtades või teatud aegadel. Sellest tulenevalt käsitab Euroopa Kohus kohtunikke töötajatena ka seoses nende ebasoodsama olukorraga pensionile jäämisel ja vanaduspensioni saamisel.[44]

84. Just nimelt Itaalia rahukohtunikele kohaldatakse samasuguseid distsiplinaarmenetluse nõudeid nagu kutselistele kohtunikele. Nimetatud nõuded kehtestab kõrgeim kohtute nõukogu (Consiglio Superiore della Magistratura) koos justiitsministriga.[45]

85. Töösuhe tuleks siiski välistada, kui rahukohtunikud saaksid vabalt otsustada, milliste menetlustega nad tegelevad. Sellisel juhul saaksid nad samamoodi nagu advokaadid määrata oma tegevuse mahu ja aja põhiosas ise kindlaks. Välistamist ei tooks seevastu kaasa see, kui rahukohtunikud võiksid kohe alguses märkida, et nad soovivad teatud perioodil tegeleda väiksema arvu menetlustega. Niikaua kuni nende tegevus ei muutu sellest tulenevalt täielikuks kõrval- või lisategevuseks,, oleks endiselt tegemist töösuhtega, mis allub teise isiku juhtimisele ja kontrollile. Kuna eelotsusetaotluses ja menetlusosaliste väidetes puuduvad selle kohta viited, on liikmesriigi kohtu ülesanne seda küsimust uurida.

38 Eelotsusetaotluse punktid 87 ja 97.

39 Eelotsusetaotluse punkt 87.

40 Selle kohta eelotsusetaotluse punkt 102.

41 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Union syndicale Solidaires Isère (C-428/09, EU:C:2010:612, punkt 29); 26. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Fenoll (C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 29) ja 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt (C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 42).

42 Vt 1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 48) ning eespool punkt 43.

43 Vt selle kohta 1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus O'Brien (C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 47).

44 5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Poola (üldkohtute sõltumatus) (C-192/18, EU:C:2019:924, punkt 61). Vt ka 6. novembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Ungari (C-286/12, EU:C:2012:687).

45 Eelotsusetaotluse punkt 90 jj.

86. Järelikult tuleb tööaja direktiivi artiklit 7 tõlgendada nii, et Itaalia rahukohtunikku, kelle tasu koosneb väikesest põhisummast ning lahendatud kohtuasjade ja peetud istungite eest saadud tasust, tuleb pidada töötajaks tööaja direktiivi artikli 7 tähenduses, millest tulenevalt on tal õigus vähemalt neljanädalasele tasustatud põhipuhkusele, kui ta tegutseb kohtunikuna suures mahus, ei saa ise otsustada, milliste menetlustega ta tegeleb, ja talle kehtivad samasugused distsiplinaarmenetluse nõuded nagu kutselistele kohtunikele.

2. Raamkokkulepe tähtajalise töö kohta

87. Siiski tuleb veel selgitada, kas Itaalia rahukohtunikel on lisaks õigusele saada põhipuhkust vastavalt tööaja direktiivi artiklile 7 samasugune õigus tasustatud puhkusele ja samasugusele puhkusetasule nagu Itaalia kutselistel kohtunikel. Selline õigus võiks tuleneda diskrimineerimiskeelust vastavalt raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klauslile 4.

a) Itaalia rahukohtunikud kui tähtajalised töötajad

88. Kõigepealt on vaja analüüsida, kas Itaalia rahukohtunikke tuleb käsitada ka töötajatena raamkokkuleppe tähenduses või kas vähemalt raamkokkulepet puudutavas osas tuleb nõustuda Itaalia väitega, et tegemist on auametiga.

89. Esmapilgul näib, et Itaalia saab sellega seoses tugineda raamkokkuleppe klausli 2 lõike 1 sõnastusele. Viidatud sätte kohaselt kohaldatakse kokkulepet tähtajalistele töötajatele, kellel on tööleping või töösuhe, nagu see on määratletud *liikmesriigi* seadustes, kollektiivlepingutes või praktikas. Seda võiks mõista nii, et asjaolu, et Itaalias käsitatakse rahukohtuniku tegevust auametina, välistab raamkokkuleppe kohaldamise.

90. Euroopa Kohus on selle sõnastuse põhjal teinud siiski järelduse, et raamkokkuleppe kohaldamisala on määratletud laialt.[46]

91. Raamkokkuleppes kasutatud mõiste „tähtajalised töötajad" määratlus, mis on ära toodud raamkokkuleppe klausli 3 lõikes 1, hõlmab vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale kõiki töötajaid, tegemata vahet sõltuvalt sellest, kas tööandja, kellega nad on seotud, kuulub avalikku või erasektorisse, ja – eelkõige – olenemata sellest, kuidas kvalifitseeritakse nende lepinguid riigisiseses õiguses.[47]

92. Selle järelduse tegemisel tugineb Euroopa Kohus eelkõige liidu õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluvate võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu põhimõtete tähtsusele. Seepärast tuleb raamkokkuleppes sisalduvaid sätteid – mille eesmärk on tagada tähtajalistele töötajatele samasugused soodustused, nagu on ette nähtud võrreldavate alaliste töötajate jaoks, välja arvatud juhul, kui erinevaks kohtlemiseks on objektiivsed põhjused – tõlgendada laialt. Need kujutavad endast olulise tähtsusega liidu sotsiaalõigusnorme, mis peavad minimaalsete kaitsenõuetena laienema kõigile töötajatele.[48]

46 4. juuli 2006. aasta kohtuotsus Adeneler jt (C-212/04, EU:C:2006:443, punkt 56) ja 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 30).

47 4. juuli 2006. aasta kohtuotsus Adeneler jt (C-212/04, EU:C:2006:443, punkt 56) ja 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 31).

48 13. septembri 2007. aasta kohtuotsus Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 27) ja 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 32).

93. Raamkokkuleppe soovitav toime ning ühetaoline kohaldamine seataks märkimisväärselt ohtu, kui liikmesriikidel jääks alles võimalus jätta nimetatud liidu õigusaktidega taotletud kaitse alt omal äranägemisel välja teatud isikute kategooriad.[49] Seetõttu on Euroopa Kohus keeldunud jätmast teatud töötajate rühmi, näiteks abiteenistujaid[50] või koosseisulisi töötajaid[51] raamkokkuleppe kohaldamisalast välja.

94. Pigem kohaldatakse raamkokkulepet kõigile töötajatele, kes teevad tasu eest tööd tähtajalise töösuhte raames, mis seob neid nende tööandjaga.[52]

95. Nagu eespool juba kirjeldatud, on Itaalia rahukohtunikel töösuhe justiitsministeeriumiga.[53] Töösuhte lõpp määratakse kindlaks sellega, et rahukohtunikud nimetatakse ametisse neljaks aastaks ja neid võidakse uuesti ametisse nimetada nüüd ainult üks kord. Hageja tegutseb seevastu rahukohtunikuna juba üle 17 aasta, seda siiski samuti tähtajalise ametisse nimetamise alusel.

96. Seega on Itaalia rahukohtunikud töötajad raamkokkuleppe tähenduses, seda vähemasti juhul, kui nad tegutsevad samasuguses mahus nagu hageja.

b) Rahukohtunike ja kutseliste kohtunike erinevad töötingimused

97. Tuleb uurida, kas Itaalia rahukohtunike ja kutseliste kohtunike erinevad töötingimused, mis puudutavad eelkõige nende õigust puhkusele ja tasu, on lubatavad.

98. Vastavalt raamkokkuleppe klausli 4 lõikele 1 ei kohelda tähtajalisi töötajaid töötingimuste osas vähem soodsalt kui võrreldavaid alatisi töötajaid üksnes seetõttu, et neil on tähtajaline tööleping või töösuhe, välja arvatud juhtudel, kui erinevaks kohtlemiseks on objektiivsed põhjused.

99. Lähtepunktiks tähtajaliste töötajate ja alatiste töötajate võrreldavust puudutavatele kaalutlustele, mille tegemine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne, on vastavalt raamkokkuleppe klausli 3 lõike 2 esimeses lõigus esitatud mõiste „võrreldav alatine töötaja" määratlusele see, kas mõlemad teevad samas asutuses sama või samalaadset tööd. Selle väljaselgitamisel tuleb arvesse võtta kõiki tegureid, nagu töö laad, väljaõppe- ja töötingimused.[54]

100. Esmapilgul näib, et Itaalia rahukohtunikud ja kutselised kohtunikud teevad samasugust tööd, nimelt tegutsevad nad kohtunikuametis. Ei ole märgitud, et neil oleks erinev haridus. Ilmselt on siiski erinev menetletavate kohtuasjade tähtsus ja raskusaste. Rahukohtunikke võib vastavalt Itaalia põhiseaduse artikli 106 lõikele 2 rakendada üksnes ainukohtunikena ja seega mitte kollegiaalsetes kohtutes. Lisaks menetlevad rahukohtunikud esimeses kohtuastmes väiksema tähtsusega kohtuasju, samal ajal kui kutselised kohtunikud menetlevad kõrgema astmete kohtutes suurema tähtsusega kohtuasju.

49 13. septembri 2007. aasta kohtuotsus Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 29) ja 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 34).

50 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 34).

51 13. septembri 2007. aasta kohtuotsus Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 29).

52 13. septembri 2007. aasta kohtuotsus Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 28) ja 9. juuli 2015. aasta kohtuotsus Regojo Dans (C-177/14, EU:C:2015:450, punkt 33).

53 Vt eespool punktid 73–86.

54 8. septembri 2011. aasta kohtuotsus Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 66); 13. märtsi 2014. aasta kohtuotsus Nierodzik (C-38/13, EU:C:2014:152, punkt 31); 18. märtsi 2011. aasta kohtumäärus Montoya Medina (C-273/10, ei avaldata, EU:C:2011:167, punkt 37) ja 9. veebruari 2017. aasta kohtumäärus Rodrigo Sanz (C-443/16, EU:C:2017:109, punkt 38); selle kohta juba 31. mai 1995. aasta kohtuotsus Royal Copenhagen (C-400/93, EU:C:1995:155, punkt 33).

101. Oluline erinevus seisneb ka kohtunike ametisse nimetamises. Itaalia kutselised kohtunikud nimetatakse ametisse ametliku valikumenetluse käigus, seega mitme kvalifitseeritud kandidaadi vahel toimuva konkursi alusel erieksamite tulemuste põhjal. Rahukohtunike ametisse nimetamine ei sea seevastu tingimuseks konkursi korraldamist, vaid põhineb nende ametinimetusel, seega ametialasel kvalifikatsioonil. Euroopa Kohus on siiski leidnud, et selline erinevus ei ole näiteks keskkooliõpetajate töökogemuse arvessevõtmise puhul nende konkursi korras töölevõtmisel oluline. [55]

102. Ei saa siiski välistada, et töötajate valiku meetodiga on põhjendatud erinevused muudes töötingimustes, mis puudutavad näiteks tegevuse ja tasu liiki või võimalusi ametialaselt edeneda.

103. Seega kinnitab Euroopa Kohtu otsus keskkooliõpetajate töökogemuse arvessevõtmise kohta minu seisukohta, et määrav on see, kas tähtajalise töölepinguga töötajad ja alalised töötajad on võrreldavas olukorras ka just *seoses vaidluse all oleva töötingimusega*. [56]

104. Nagu ka muudel juhtudel, kus kontrollitakse diskrimineerimise esinemist, tuleb olukordade võrreldavus kindlaks teha ja anda sellele hinnang, arvestades selle õigusakti eset ja eesmärki, mis kõnealuse vahetegemise sätestab; lisaks tuleb arvestada selle valdkonna põhimõtteid ja eesmärke, kuhu asjaomane akt kuulub. [57]

105. Seega hõlmavad kriteeriumid, mille alusel võrrelda tööandja makstavaid erinevaid hüvitisi, mida on töölepingu või seaduse alusel õigus saada ühelt poolt tähtajalise lepingu alusel töötavatel töötajatel ja teiselt poolt tähtajatu lepingu alusel töötavatel töötajatel, paratamatult ka faktilist ja õiguslikku olukorda, milles tööandjalt hüvitisi taotletakse. [58]

106. Eespool esitatud kaalutlusi arvestades on puhkusenõuet kestuse osas võimalik võrrelda. Sarnase tegevuse tõttu on Itaalia rahukohtunikel samasugune vajadus puhata ja vaba aega veeta nagu kutselistel kohtunikel.

107. Samuti ei ole teada ühtegi objektiivset alust, mis põhjendaks Itaalia rahukohtunike seadmist kutseliste kohtunikega võrreldes ebasoodsamasse olukorda.

108. Seevastu ei saa mõlemat rühma võrrelda puhkuse ajal makstava tasu aspektist, sest nende tegevuse eest makstakse erinevat töötasu. Itaalia kutselised kohtunikud saavad kindlat töötasu, kuid rahukohtunikele makstav tasu koosneb igas kuus makstavast põhisummast ning istungipäevade ja pooleliolevate kohtuasjade lahendamise eest makstavast lisatasust. Juhul kui Euroopa Kohus peaks siiski lähtuma sellest, et kõnealuseid rühmi saab võrrelda, siis kujutaksid kõnealused erinevused tasu liigi vahel endast igal juhul objektiivset alust, mis põhjendaks Itaalia rahukohtunike ja kutseliste kohtunike erinevat kohtlemist seoses puhkusetasuga.

109. Seetõttu ei saa Itaalia rahukohtunike puhkusetasu arvutamisel tugineda kutselise kohtuniku tasule. Seda tasu tuleb arvutada rahukohtuniku tavapärase väljaspool puhkuseaega saadud tasu alusel. [59]

55 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus Motter (C-466/17, EU:C:2018:758, punktid 33 ja 34).

56 Minu ettepanek kohtuasjas Montero Mateos (C-677/16, EU:C:2017:1021, punkt 44), kohtuasjas Grupo Norte Facility (C-574/16, EU:C:2017:1022, punkt 49) ja kohtuasjas Vernaza Ayovi (C-96/17, EU:C:2018:43, punkt 71).

57 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt (C-127/07, EU:C:2008:728, punkt 26); 11. juuli 2013. aasta kohtuotsus Ziegler *vs.* komisjon (C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkt 167) ja 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Persidera (C-112/16, EU:C:2017:597, punkt 46).

58 Selle kohta 12. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Carratù (C-361/12, EU:C:2013:830, punktid 44 ja 45) ning 5. juuni 2018. aasta kohtuotsus Montero Mateos (C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 59).

59 Vt selle kohta 37. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika ja 11. novembri 2015. aasta kohtuotsus Greenfield (C-219/14, EU:C:2015:745, punktid 54–56).

110. Juhuks kui Euroopa Kohus peaks käesoleva menetluse ajendil uurima ka seda, kas Itaalia rahukohtunike ja kutseliste kohtunike erinev tasustamine on kooskõlas raamkokkulepe klausliga 4, soovin lühidalt märkida, et minu arvates ei saa olemasolevate andmete põhjal Itaalia rahukohtunikke ja kutselisi kohtunikke tasustamise aspektist võrrelda.

111. Kõnealuse võrdlemise puhul on otsustav tähtsus kohtunike ametisse nimetamisel ja menetletavate kohtuasjade erineval iseloomul. Arvestades seda, et ametlikus valikumenetluses valitakse erieksamite tulemuste põhjal välja parimad kandidaadid, kelle jaoks avaneb võimalus ametialaselt edeneda, tuleb lähtuda sellest, et kutselised kohtunikud on hoolimata samasugustest haridusnõuetest kõrgema kvalifikatsiooniga kui rahukohtunikud. Lisaks tuleb märkida, et kui leiab kinnitust asjaolu, et rahukohtunikud menetlevad esimeses kohtuastmes väiksema tähtsusega kohtuasju, samal ajal kui kutselised kohtunikud tegutsevad kõrgema astme kohtutes ja menetlevad suurema tähtsusega kohtuasju, siis ei ole nimetatud rühmad tasu osas võrreldavad; erinevused tasustamises on kindlasti põhjendatud.

c) Vahejäreldus

112. Rahukohtunik, kes on ametisse nimetatud ainult teatud perioodiks, on tasustatud põhipuhkuse kestuse aspektist seega võrreldav Itaalia kutseliste kohtunikega, millest tulenevalt saab ta vastavalt tähtajalist tööd käsitleva raamkokkulepe klauslile 4 nõuda puhkust samas ulatuses nagu kutselised kohtunikud. Puhkusetasu tuleb arvutada kohtunikuna tegutsemise eest saadud tavapärase tasu alusel.

C. Itaalia kohtunike vastutusega seotud ohud (kolmas küsimus)

113. Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas Itaalia õigusnorm kohtuniku isikliku vastutuse kohta tahtluse või raske hooletuse eest „seaduse või Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise korral" on kooskõlas liidu õiguse nõuetega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus mõistab seda õigusnormi nii, et kohtunik vastutab siis, kui ta rikub riigisisese õiguse kohaldamisel liidu õigust, aga ka siis, kui ta kohaldab esimuslikku liidu õigust ja jätab seejuures riigisisese õiguse kohaldamata.

114. Liidu õiguse perspektiivist tuleb selle kohta märkida, et võimalik tagajärg seoses sellega, et kohaldatakse liidu õigust ja samal ajal jäetakse kohaldamata sellega vastuolus olev riigisisene õigus, on vastuolus liidu õiguse esimusega, ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega ja harta artiklis 47 sätestatud õigusega tõhusale õiguskaitsele. Ühtlasi oleks kaheldav, kas kohtunik saaks juhul, kui liidu õiguse esimuslik kohaldamine võiks kaasa tuua vastutuse, seda õigust sõltumatult kohaldada.

115. Seega tuleb õigusnormi, mis puudutab kohtuniku isiklikku vastutust tahtluse või raske hooletuse eest „seaduse või Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise korral", tõlgendada nii, et liidu õiguse esimuslik kohaldamine ei pane alust kohtuniku vastutusele. Pealegi toetab ka Itaalia Euroopa Kohtus asjakohaste õigusnormide taolist tõlgendust.

116. Kui selline tõlgendus ei ole võimalik, ei saa õigusnormi kohaldada. Mingil juhul ei või liidu õiguse õige kohaldamine tuua kaasa asjaomase kohtuniku vastutust.

V. Ettepanek

117. Eelnevale tuginedes teen Euroopa Kohtule ettepaneku teha järgmine otsus:

1. Giudice di pace di Bologna (Bologna rahukohtunik) on kohus ELTL artikli 267 tähenduses.

2. Direktiivi 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta artiklit 7 tuleb tõlgendada nii, et Itaalia rahukohtunikku, kelle tasu koosneb väikesest põhisummast ning lahendatud kohtuasjade ja peetud istungite eest saadud tasust, tuleb pidada töötajaks tööaja direktiivi artikli 7 tähenduses, millest tulenevalt on tal õigus vähemalt neljanädalasele tasustatud põhipuhkusele, kui ta tegutseb kohtunikuna suures mahus, ei saa ise otsustada, milliste menetlustega ta tegeleb, ja talle kehtivad samasugused distsiplinaarmenetluse nõuded nagu kutselistele kohtunikele.

   Rahukohtunik, kes on ametisse nimetatud ainult teatud perioodiks, on tasustatud põhipuhkuse kestuse aspektist võrreldav Itaalia kutseliste kohtunikega. Seega saab ta vastavalt tähtajalist tööd käsitleva raamkokkulepe klauslile 4 nõuda puhkust samas ulatuses nagu kutselised kohtunikud. Puhkusetasu tuleb arvutada kohtunikuna tegutsemise eest saadud tavapärase tasu alusel.

3. Õigusnormi, mis puudutab kohtuniku isiklikku vastutust tahtluse või raske hooletuse eest „seaduse või Euroopa Liidu õiguse ilmselge rikkumise korral", tuleb liidu õigust arvestades omakorda tõlgendada nii, et liidu õiguse esimuslik kohaldamine ei pane alust kohtuniku vastutusele. Kui selline tõlgendus ei ole võimalik, ei saa õigusnormi kohaldada.